

ОЗБРОЄНІСТЬ БЕЗ ЗБРОЇ: ЕТИМОЛОГІЧНЕ ТА ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО КВАЛІФІКАЦІЇ НЕБЕЗПЕЧНОГО СТАНУ ЗЛОЧИНЦЯ

Комісаров Микола Леонідович,

кандидат юридичних наук, доцент,

Центр внутрішньої безпеки спеціального призначення «Гард»

Національної гвардії України

Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6828-7974>

Комісарова Наталія Олександрівна,

кандидатка юридичних наук, доцентка,

доцентка кафедри забезпечення державної безпеки факультету

забезпечення державної безпеки Київського інституту

Національної гвардії України

Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6895-6891>

У статті досліджується співвідношення понять «зброя» та «озброєність» у кримінально-правовому, криміналістичному та етимологічному вимірах. Обстоюється теза про те, що сучасне кримінально-правове розуміння «озброєності» є результатом штучного семантичного звуження, яке суперечить природному обсягу цього поняття та не має належного етимологічного, лінгвістичного і фізичного обґрунтування. На підставі порівняльного аналізу праслов'янських і латинських коренів відповідних термінів доводиться, що первісний семантичний обсяг поняття «озброєний» охоплював будь-який стан бойової оснащеності суб'єкта, а не лише наявність предметів певного юридичного класу. Лексикографічний аналіз нормативних словників підтверджує, що природне значення відповідного дієслова є ширшим за його спеціальне кримінально-правове тлумачення. Виявлено концептуальне протиріччя між різними нормами чинного Кримінального кодексу України, яке відображає відсутність у вітчизняній доктрині єдиного підходу до змісту «озброєності». Аналіз контрольного тексту проекту нового КК свідчить, що зазначена прогалина у ньому не усувається, а подекуди поглиблюється внаслідок запровадження додаткових обмежувальних критеріїв визначення зброї за відсутності самостійного визначення «озброєності». Порівняльно-правовий аналіз законодавства і судової практики провідних європейських правових систем свідчить про стійку тенденцію до функціонального тлумачення зброяння – незалежно від юридичного статусу конкретного предмета. На підставі здійсненого аналізу обґрунтовується концепція «озброєності» як стану суб'єкта, що має реальну можливість завдати фізичного ураження будь-яким предметом з достатніми уражаючими властивостями. Пропонується запровадити поняття «засіб ураження» як родове щодо «зброї» та визначити «озброєність» через функціональний критерій.

Ключові слова: озброєність, зброя, зброяння злочину, небезпечне зброяння, arme par destination, gefährliches Werkzeug, функціональний підхід, кримінальне право, необхідна оборона, кваліфікуюча ознака.

© Комісаров М. Л., Комісарова Н. О., 2026

Ця стаття є відкритою для доступу та поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0. (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0. (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

ARMED WITHOUT A WEAPON: ETYMOLOGICAL AND COMPARATIVE LAW JUSTIFICATION OF THE FUNCTIONAL APPROACH TO CLASSIFYING THE DANGEROUS STATE OF AN OFFENDER

Komissarov Mykola Leonidovych,

PhD in Law, Associate Professor,
Centre for Internal Special-Purpose Security “Hard”,
National Guard of Ukraine
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6828-7974>

Komissarova Nataliia Oleksandrivna,

PhD in Law, Associate Professor,
Department of State Security, Faculty of State Security,
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6895-6891>

This article examines the relationship between the concepts of “weapon” and “being armed” in the dimensions of criminal law, forensic science, and etymology. The thesis is advanced that the contemporary criminal-law understanding of “being armed” is the product of an artificial semantic narrowing that contradicts the natural scope of this concept and lacks adequate etymological, linguistic, or physical justification. Through a comparative analysis of Proto-Slavic and Latin roots of the relevant terms, it is demonstrated that the original semantic content of “armed” encompassed any state of combat readiness of a subject, rather than merely the possession of objects belonging to a specific legal class. A lexicographic analysis of normative dictionaries confirms that the natural meaning of the corresponding verb is broader than its specialised criminal-law interpretation. A conceptual contradiction is identified between different provisions of the current Criminal Code of Ukraine, reflecting the absence of a unified doctrinal approach to the content of “being armed.” Analysis of the draft new Criminal Code reveals that this gap is not resolved therein and is in some respects deepened by the introduction of additional restrictive criteria for defining a weapon in the absence of an autonomous definition of “being armed.” A comparative legal analysis of the legislation and judicial practice of leading European legal systems demonstrates a consistent trend towards the functional interpretation of an instrument of harm, irrespective of the legal status of a particular object. On the basis of the foregoing analysis, a concept of “being armed” is substantiated as a state of a subject who possesses the real capacity to inflict physical harm with any object having sufficient injurious properties. It is proposed to introduce the concept of “means of harm” as a genus in relation to “weapon” and to define “being armed” through a functional criterion.

Key words: *being armed, weapon, instrument of crime, dangerous implement, arme par destination, gefährliches Werkzeug, functional approach, criminal law, necessary defence, qualifying circumstance.*

Актуальність теми

Поняття «озброєність» належить до ключових кваліфікуючих ознак у кримінальному праві. Водночас межі цього поняття залишаються дискусійними: традиційна доктрина пов'язує «озброєність» виключно з наявністю предметів, що відповідають криміналістичним критеріям зброї, тоді як суспільна небезпека, яку створює злочинець, озброєний молотком, кухонним ножом або уламком скла, є цілком зіставною з небезпекою від злочинця зі спеціально виготовленою зброєю.

В умовах збройного конфлікту в Україні широкое розповсюдження зброї і зростання рівня насильства роблять цю проблему особливо актуальною з точки зору кримінальної політики (Gusarov & Orlov, 2022). Функціональний критерій

небезпечності злочинця для суспільства не може залежати виключно від юридичного паспорта предмета в його руках. Саме тому дослідження природного семантичного обсягу поняття «озброєність» та пошук його адекватного кримінально-правового відображення є актуальним завданням сучасної правової науки.

Стан дослідження

Проблематика визначення поняття «озброєність» та його співвідношення із поняттям «зброя» знайшла відображення як у вітчизняній, так і в зарубіжній кримінально-правовій та криміналістичній науці, однак залишається концептуально невирішеною.

У межах української доктрини питання озброєності розглядалося переважно у контексті

бандитизму як кваліфікуючої ознаки статті 257 Кримінального кодексу України (далі – КК України). В. Тихий обстоює вузьке розуміння зброї як підстави озброєності (Тихий, 2017). Цієї ж позиції дотримується В. Навроцький, наголошуючи на необхідності спеціального правового режиму відповідного предмета (Мельник & Хавронюк, 2019). А. Вознюк та В. Арешонков встановлюють, що чинний підхід призводить до кваліфікаційних прогалин і пропонують його розширення (Вознюк & Арешонков, 2013). У контексті необхідної оборони науково-практичний коментар зафіксував двовимірну природу озброєності: об'єктивний чинник (наявність зброї) та суб'єктивний (обізнаність інших учасників) (Мельник & Хавронюк, 2019).

У французькій кримінально-правовій науці концепція *arme par destination* (в юридичному контексті: «предмет, який не є зброєю за призначенням, але визнається зброєю за способом використання») отримала ґрунтовне теоретичне обґрунтування: Ж. Прадель підкреслює, що критерій небезпечності знаряддя визначається не юридичним статусом, а функціональним контекстом застосування (Pradel, 2019). У германській доктрині концепція *gefährliches Werkzeug* (небезпечний предмет / знаряддя) ґрунтовно розроблена Т. Fischer, де вирішальним критерієм є об'єктивна здатність предмета завдати значних тілесних ушкоджень у конкретному способі застосування (Fischer, 2023). Frugarello та ін. емпірично доводять, що побутові предмети, використані для нападу, є систематично недооціненою категорією знарядь заподіяння шкоди (Frugarello et al., 2022). Krüsselmann та ін. фіксують відсутність однозначної кореляції між правовим режимом зброї і реальним ризиком для здоров'я (Krüsselmann et al., 2021).

Таким чином, вітчизняна доктрина переважно дотримується формально-предметного підходу, водночас зарубіжна доктрина і судова практика еволюціонують у напрямку функціонального критерію. Ця розбіжність є науковою основою для концепції, яка обґрунтовується у цій статті.

Мета статті

Мета цієї статті – довести на основі комплексного етимологічного, семантичного та порівняльно-правового аналізу, що «озброєність» у її первісному і природному значенні є ширшим поняттям, ніж «наявність зброї» у вузькому юридичному сенсі, та сформулювати концепцію функціонального підходу до кваліфікації небезпечного стану злочинця. Досягнення мети передбачає: 1) етимологічний аналіз відповідних понять; 2) виявлення концептуальних суперечностей у чинному КК та проєкті нового КК; 3) аналіз функціональних підходів у французькому і німецькому кримінальному праві; 4) обґрунтування авторської концепції.

Виклад основного матеріалу

Етимологічний аналіз понять «зброя» та «озброєність»

Слово «зброя» є питомо слов'янським і сягає праслов'янського кореня **boгъ**, що мав значення

«бойове спорядження, засіб протистояння» (Мельничук, 1982–2012). Польська зброја і досі первісно позначає «браню, лати, захисне спорядження», охоплюючи захисний компонент бойового оснащення, а не лише наступальний (Brückner, 1927). Семантичне звуження до виключно «знаряддя нападу або оборони», яке фіксує сучасний Словник української мови (Білодід, 1970–1980), відбулося в результаті тривалої еволюції і не є вихідним значенням слова.

Паралельний ряд в українській мові – слово «оружжя» – споріднений з литовськими *reĩgtis* («споряджатися»), *aprangá* («спорядження»), *arpeĩgti* («постачати, споряджати»). Ці паралелі вказують на те, що індоєвропейський прасемантичний зміст поняття – «стан оснащення», «готовність до дії» – а не «наявність конкретного предмета певного класу» (Мельничук, 1982–2012).

«Озброєність» є відіменниковим абстрактним іменником, утвореним ланцюжком: зброя → озброїти → озброєний → озброєність. Суфікс «-ність» позначає стан, властивість або якість – пор.: готовність, захищеність, боездатність. Отже, «озброєність» є категорією стану суб'єкта, а не предметною категорією. Словник української мови фіксує для дієслова озброїти переносне значення («озброїти знаннями», «озброїти аргументами»), що свідчить про те, що семантичний обсяг поняття «озброєний» у природній мові суттєво ширший за юридичне тлумачення (Білодід, 1970–1980).

Латинський контекст: *arma* як засіб у найширшому значенні

Латинське *arma* у класичній латині позначало не лише бойову зброю, а будь-які «засоби, знаряддя, інструменти дії». Цицерон вживав *arma* у значенні «аргументи», «засоби переконання» у риторичному контексті (Lewis & Short, 1879). Звідси англійське *armed* («озброєний») первісно означало «оснащений засобами для протистояння» – без прив'язки до конкретного класу предметів. У британській правовій традиції поняття *armed* досі тлумачиться через реальну здатність завдати тілесної шкоди, а не через юридичний статус предмета (Ormerod & Laird, 2018).

Формально-юридичний підхід та його обмеження в українській доктрині

У чинному кримінальному законодавстві України «озброєність» вживається насамперед у контексті бандитизму (стаття 257 КК України). Науково-практичний коментар встановлює: банда є озброєною тоді, коли хоча б в одного учасника є предмети, «які спеціально пристосовані для враження людей, не мають іншого (господарського, спортивного) призначення та на які поширюється спеціальний правовий режим» (Мельник & Хавронюк, 2019). Сокири, ломки, кухонні ножі, пляшки, цеглини прямо названі як предмети, що не є зброєю «у власному значенні слова».

Однак ця позиція породжує концептуальну колізію. З точки зору фізичного механізму

ураження кухонний ніж і бойовий ніж є функціонально тотожними: уражаючі властивості визначаються фізичними параметрами предмета, а не його юридичним статусом. Норма, яка визнає особу «озброєною» при наявності бойового ножа, але «неозброєною» при наявності кухонного ножа, спирається на юридичну фікцію, а не на реальну суспільну небезпеку.

Водночас кримінальне законодавство України містить і альтернативну конструкцію: «предмети, спеціально пристосовані або заздалегідь заготовлені для нанесення тілесних ушкоджень» є самостійною кваліфікуючою ознакою в складах хуліганства (стаття 296 КК України) та тілесних ушкоджень (статті 121, 122 КК України) (Кримінальний кодекс України, 2001). Ця конструкція фактично визнає, що суспільна небезпека визначається функцією предмета у конкретній ситуації, але відповідні норми не узгоджені в єдину концепцію.

Частина п'ята статті 36 КК України як свідчення функціонального розуміння «озброєності»

Особливого значення набуває аналіз частина п'ята статті 36 КК України: не є перевищенням меж необхідної оборони застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб (Кримінальний кодекс України, 2001). Законодавець вживає словосполучення «напад озброєної особи», не відсилаючи до визначення зброї у жодній іншій статті КК України.

Касаційний кримінальний суд Верховного Суду України прямо визнав озброєним нападника, який діяв із сокирою: «Спричинення особою шляхом пострілу з мисливської рушниці смерті нападнику... який, будучи озброєним сокирою, наближався до цієї особи на території її домоволодіння, не тягне за собою кримінальну відповідальність з огляду на положення частини п'ятої статті 36 КК України» (Касаційний кримінальний суд, б. р.). Сокира – побутовий інструмент, що не є зброєю за криміналістичними критеріями – визнана підставою «озброєності». Це є функціональним за природою тлумаченням і перебуває у прямому протиріччі з вузьким предметним тлумаченням за статтею 257 КК України.

Проект нового КК України: збереження концептуальної прогалини

Аналіз контрольного тексту проекту нового КК України станом на 22.02.2026 (Робоча група, 2026) свідчить, що розробники вперше запропонували нормативне визначення поняття «зброя» у глосарії (стаття 1.1.1, пункт 14). Визначення містить три кумулятивні критерії: фізичний (придатність для спричинення смерті або шкоди здоров'ю), правовий (спеціальний режим обігу) та видовий (належність до визначеного переліку). Критерій спеціального правового режиму є новелою, яка фактично ще більше звужує поняття зброї: побутові предмети з уражаючими

властивостями за жодних умов не можуть бути «зброєю» у розумінні проекту.

Водночас поняття «озброєності» у проекті вперше фігурує як самостійна ознака «незаконного збройного формування» (пункт 31 частини 2 статті 1.1.1), однак визначення у глосарії відсутнє. Розробники визнають «озброєність» самостійним поняттям, відмінним від «наявності зброї», однак залишають його без нормативного розкриття – що відтворює ту саму концептуальну прогалину, яка існує у чинному КК України.

Французька концепція arme par destination

Найбільш послідовно функціональний підхід реалізований у французькому кримінальному праві. Стаття 132-75 Кримінального кодексу Франції встановлює дворівневу систему: arme par nature – предмет, конструктивно призначений для вбивства або завдання тілесних ушкоджень; arme par destination – «будь-який інший предмет, що становить небезпеку для осіб, якщо він використовується для вбивства, завдання тілесних ушкоджень або погрози» (Code pénal de la République française, art. 132-75). Суд касаційної інстанції у справі Cass. crim., 23 жовтня 2019 року, № 18-85.147 підтвердив кваліфікацію скляної пляшки як arme par destination (Cour de cassation, 2019). Conte та Maistre du Chambon розглядають цю концепцію як вираження принципу реальної суспільної небезпеки (Conte & Maistre du Chambon, 2018). Французький законодавець обрав критерієм не юридичний статус предмета, а фактичну мету його використання.

Німецька категорія gefährliches Werkzeug

Німецьке кримінальне право (§ 224 StGB) використовує поняття gefährliches Werkzeug – «небезпечне знаряддя» – як самостійну кваліфікуючу ознаку небезпечного тілесного ушкодження. Усталене тлумачення визначає gefährliches Werkzeug як «будь-який рухомий предмет, який за своєю об'єктивною властивістю та конкретним способом використання у справі придатний завдати значних тілесних ушкоджень» (Fischer, 2023). BGH у рішенні від 23 грудня 1986 року встановив, що небезпечність знаряддя визначається об'єктивною властивістю і конкретним способом застосування (BGH, 1 StR 598/86, 1986). У рішенні від 24 вересня 2009 року BGH визнав gefährliches Werkzeug взуття з твердою підшвою при ударі у голову (BGH, 4 StR 347/09, 2009). Показово, що § 224 StGB прямо розмежовує Waffe та gefährliches Werkzeug через сполучник «або», визнаючи, що знаряддя ураження не обмежується «зброєю» у вузькому значенні (Strafgesetzbuch, § 224).

Концепція функціонального підходу до «озброєності»

На підставі здійсненого аналізу пропонується наступна концептуальна конструкція.

По-перше, «озброєність» є категорією стану суб'єкта, а не характеристикою юридичного

статусу предмета. Це впливає як з етимологічного аналізу (праслов'янський корінь *bornъ* позначав «стан оснащення для протистояння»), так і зі словотвірного аналізу (суфікс «-ність» позначає стан, а не предмет).

По-друге, критерієм «озброєності» є реальна здатність суб'єкта завдати фізичного ураження за допомогою наявного предмета у конкретній ситуації. Уражаючі властивості визначаються фізичними параметрами предмета – масою, геометрією, твердістю та способом застосування, а не юридичним статусом. Емпіричні дослідження підтверджують, що побутові предмети, використані для нападу, є самостійною і систематично недооціненою категорією знарядь заподіяння шкоди (Frugarello et al., 2022).

По-третє, запропонований підхід узгоджується з тенденціями провідних правових систем: французька концепція *arme par destination* і німецька категорія *gefährliches Werkzeug* реалізують саме функціональний критерій.

По-четверте, кваліфікуючою ознакою озброєності пропонується вважати не «наявність предмета, що відповідає криміналістичним критеріям зброї», а «наявність будь-якого предмета, яким суб'єкт реально здатний завдати значної фізичної шкоди, усвідомлюючи цю здатність та маючи намір її реалізувати».

По-п'яте, переконливим підтвердженням є парадокс мисливської гладкоствольної зброї, яка виведена з-під поняття «зброї» з регуляторних міркувань (Кримінальний кодекс України, 2001; Робоча група, 2026), хоча постріл із гладкоствольної рушниці на ближній дистанції є одним із найнебезпечніших видів вогнестрільного ураження. Дослідження підтверджують відсутність кореляції між правовим статусом зброї і реальним ризиком для здоров'я (Krüsselmann et al., 2021).

По-шосте, повноцінна «озброєність» є двовимірною категорією: об'єктивний вимір – реальна уражаюча здатність предмета у конкретній ситуації – та суб'єктивний вимір – усвідомлення суб'єктом цієї здатності та намір її реалізувати або використати як засіб залякування. Лише у сукупності ці два елементи утворюють «озброєність», релевантну для кримінально-правової кваліфікації.

По-сьоме, функціональне розуміння «озброєності» безпосередньо визначає обсяг права на необхідну оборону. Звуження цього поняття ставить жертву перед неприйнятним вибором і обмежує її право на захист. У доктрині міжнародного права право на самооборону традиційно пов'язується з реальністю загрози, а не з формальним статусом знаряддя нападника (Elgawari, 2025).

Висновки

1. Етимологічний аналіз праслов'янських коренів доводить, що первісний семантичний обсяг понять «зброя» та «озброєність» охоплює будь-який засіб, що підвищує здатність суб'єкта до протистояння та завдання

ураження, – без прив'язки до конкретного юридичного класу предметів.

2. Чинне тлумачення «озброєності» в українській доктрині є результатом штучного семантичного звуження, що не має ні етимологічного, ні фізичного обґрунтування і призводить до недооцінки реальної суспільної небезпеки злочинця.

3. Частина п'ята статті 36 КК України та практика Касаційного кримінального суду прямо визнають «озброєним» нападника зі сокирою, що перебуває у прямиому протиріччі з вузьким предметним тлумаченням за статтею 257 КК України – наочне свідчення відсутності єдиної концепції «озброєності» у чинному праві.

4. Проект нового КК (контрольний текст станом на 22.02.2026) вперше нормативно визначає «зброю», однак «озброєність» як самостійний термін залишається без визначення, що свідчить про незавершеність теоретичної розробки.

5. Досвід французького та німецького кримінального права свідчить про практичну реалізованість і ефективність функціонального підходу у правозастосуванні.

6. Концепція «озброєності» як двовимірного стану суб'єкта (об'єктивний вимір – реальна уражаюча здатність предмета; суб'єктивний вимір – намір суб'єкта її реалізувати) узгоджується з природним семантичним обсягом відповідних термінів та відповідає тенденціям порівняльного права.

7. Функціональний підхід усуває правозахисну асиметрію: звуження «озброєності» до вузького юридичного переліку системно обмежує право жертви на необхідну оборону і ставить її у нерівне становище порівняно з нападником.

Список використаних джерел

- Brückner, A. (1927). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Krakowska Spółka Wydawnicza.
- Bundesgerichtshof (1986, December 23). 1 StR 598/86. *NStZ* 1987, 174; *NJW* 1987, 1495.
- Bundesgerichtshof (2009, September 24). 4 StR 347/09. *NStZ-RR* 2010, 75.
- Code pénal de la République française, art. 132–75. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006417499
- Conte, P., & Maistre du Chambon, P. (2018). *Droit pénal général* (9e éd.). Armand Colin.
- Cour de cassation, Chambre criminelle (2019, October 23). Arrêt n° 18-85.147.
- Elgawari, Z. A. (2025). Preemptive self-defense in public international law: An analysis through the lens of International Court of Justice jurisprudence. *Access to Justice in Eastern Europe*, 8(1), 1–30. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-8.1-a000106>
- Fischer, T. (2023). *Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen: Kommentar* (70. Aufl.). C. H. Beck. § 224, Rn. 9–14.
- Frugarello, P., Rusconi, E., Carnaghi, A., & Surian, L. (2022). Improper weapons are a neglected

- category of harmful objects. *Scientific Reports*, 12, Article 20078. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-24613-8>
- Gusarov, S., & Orlov, Yu. (2022). War and criminal law policy of Ukraine: Challenges and responses. *Law and Safety*, 85(2), 40–49. <https://doi.org/10.32631/pb.2022.2.04>
- Krüsselmann, K., Aarten, P., & Liem, M. (2021). Firearms and violence in Europe: A systematic review. *PLoS ONE*, 16(4), e0248955. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0248955>
- Lewis, C. T., & Short, C. (1879). *A Latin dictionary*. Clarendon Press.
- Ormerod, D., & Laird, K. (2018). *Smith, Hogan and Ormerod's criminal law* (15th ed.). Oxford University Press.
- Pradel, J. (2019). *Droit pénal général* (22e éd.). Éditions Cujas.
- Strafgesetzbuch (StGB) § 224. Gefährliche Körperverletzung. https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_224.html
- Zouhar, L., & Bartoszewicz, M. G. (2022). The smoking gun: How gun policies influence types of firearms involved in violent crimes in the Czech Republic and the United Kingdom. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 67(10–11), 1180–1199. <https://doi.org/10.1177/17488958221134059>
- Білодід, І. (Ред.). (1970–1980). *Словник української мови* (11 т.). Наукова думка.
- Вознюк, А. & Арешонков, В. (2013). Озброєність банди: кримінально-правові та криміналістичні проблеми. *Криміналістичний вісник*, 1. <https://elar.navs.edu.ua/items/8bc92dca-5e5e-44a2-8944-1cad2581ecde>
- Вознюк, А. (2013). Відповідальність за бандитизм за кримінальним законодавством України та інших держав. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*, 3(31), 171–178.
- Касаційний кримінальний суд Верховного Суду України. (б. р.). Необхідна оборона; уявна оборона (статті 36, 37): Узагальнення судової практики. <https://court.opendatobot.ua/lp/neobkhidna-oborona-uiavna-oborona-statti-36-37-134>
- Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (2001). *Відомості Верховної Ради України*, 25–26, ст. 131.
- Мельник, М., & Хавронюк, М. (Ред.) (2019). *Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України* (11-те вид.). Дакор.
- Мельничук, О. (Ред.) (1982–2012). *Етимологічний словник української мови* (7 т.). Наукова думка.
- Робоча група з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи (2026). *Проект Кримінального кодексу України: контрольний текст станом на 22.02.2026*. <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2026/02/24/kryminalnyj-kodeks-22-02-2026-ukr.pdf>
- Тихий, В. (2017). *Вибрані праці з конституційного і кримінального права*. Право.

References

- Brückner, A. (1927). *Słownik etymologiczny języka polskiego*. [Etymological Dictionary of the Polish]. Krakowska Spółka Wydawnicza [in Polish].
- Bundesgerichtshof. [Federal Court of Justice]. (1986, December 23). 1 StR 598/86. *NStZ* 1987, 174; *NJW* 1987, 1495 [in German].
- Bundesgerichtshof. [Federal Court of Justice]. (2009, September 24). 4 StR 347/09. *NStZ-RR* 2010, 75 [in°German].
- Code pénal de la République française, art. 132–75. [Penal Code of the French Republic, Article 132–75]. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006417499 [in°French].
- Conte, P., & Maistre du Chambon, P. (2018). *Droit pénal général*. [General Criminal Law]. (9e éd.). Armand Colin [in°Italian].
- Cour de cassation, Chambre criminelle. [Court of Cassation, Criminal Division]. (2019, October 23). Arrêt n° 18-85.147 [in°Italian].
- Elgawari, Z. A. (2025). Preemptive self-defense in public international law: An analysis through the lens of International Court of Justice jurisprudence. *Access to Justice in Eastern Europe*, 8(1), 1–30. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-8.1-a000106> [in English].
- Fischer, T. (2023). *Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen: Kommentar*. [Criminal Code and Supplementary Laws: Commentary] (70. Aufl.). C. H. Beck. § 224, Rn. 9–14 [in°German].
- Frugarello, P., Rusconi, E., Carnaghi, A., & Surian, L. (2022). Improper weapons are a neglected category of harmful objects. *Scientific Reports*, 12, Article 20078. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-24613-8> [in English].
- Gusarov, S., & Orlov, Yu. (2022). War and criminal law policy of Ukraine: Challenges and responses. *Law and Safety*, 85(2), 40–49. <https://doi.org/10.32631/pb.2022.2.04> [in Ukrainian].
- Krüsselmann, K., Aarten, P., & Liem, M. (2021). Firearms and violence in Europe: A systematic review. *PLoS ONE*, 16(4), e0248955. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0248955> [in English].
- Lewis, C. T., & Short, C. (1879). *A Latin dictionary*. Clarendon Press [in English].
- Ormerod, D., & Laird, K. (2018). *Smith, Hogan and Ormerod's criminal law* (15th ed.). Oxford University Press [in English].
- Pradel, J. (2019). *Droit pénal général* (22e éd.). Éditions Cujas [in°French].
- Strafgesetzbuch (StGB) § 224. Gefährliche Körperverletzung. [Penal Code (StGB) § 224. Aggravated Assault] https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_224.html [in German].
- Zouhar, L., & Bartoszewicz, M. G. (2022). The smoking gun: How gun policies influence types of firearms involved in violent crimes

- in the Czech Republic and the United Kingdom. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 67(10–11), 1180–1199. <https://doi.org/10.1177/17488958221134059> [in English].
- Bilodid, I. (Red.). (1970–1980). *Slovník ukraínskoi movy* (11 t.). [Ukrainian Dictionary (11 t.)]. Naukova dumka [in Ukrainian].
- Vozniuk, A. & Areshonkov, V. (2013). Ozbroyeni bandy: kryminalno-pravovi ta kryminalistychni problemy. [Armed Gangs: Criminal Law and Forensic Issues]. *Kryminalistychnyi visnyk*, 1. <https://elar.navs.edu.ua/items/8bc92dca-5e5e-44a2-8944-1cad2581ecde> [in Ukrainian].
- Vozniuk, A. (2013). Vidpovidalnist za bandytyzm za kryminalnym zakonodavstvom Ukrainy ta inshykh derzhav. [Vidpovidalnist za bandytyzm za kryminalnym zakonodavstvom Ukrainy ta inshykh derzhav]. *Borotba z orhanizovanoiu zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)*, 3(31), 171–178 [in Ukrainian].
- Kasatsiyni kryminalnyi sud Verkhovnoho Sudu Ukrainy. (b.r.). Neobkhidna oborona; uivna oborona (statti 36, 37): Uzahalnennia sudovoi praktyky. [Necessary defense; self-defense (Articles 36, 37): Summary of judicial practice]. <https://court.opendatabot.ua/lp/neobkhidna-oborona-uiavna-oborona-statti-36-37-134> [in Ukrainian].
- Kryminalnyi kodeks Ukrainy. [Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001 № 2341-III (2001). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 25–26, st. 131 [in Ukrainian].
- Melnyk, M., & Khavroniuk, M. (Red.) (2019). *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (11-te vyd.)*. [Scientific and Practical Commentary on the Criminal Code of Ukraine (11th ed.)]. Dakor [in Ukrainian].
- Melnichuk, O. (Red.). (1982–2012). *Etymologichnyi slovník ukraínskoi movy*. [Etymological Dictionary of the Ukrainian Language]. (7 t.). Naukova dumka [in Ukrainian].
- Robocha hrupa z pytan rozvytku kryminalnoho prava Komisii z pytan pravovoi reformy (2026). *Proiekt Kryminalnoho kodeksu Ukrainy: kontrolnyi tekst stanom na 22.02.2026* [Draft Criminal Code of Ukraine: Reference Text as of February 22, 2026]. <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2026/02/24/kryminalnyj-kodeks-22-02-2026-ukr.pdf> [in Ukrainian].
- Tykhyyi, V. (2017). *Vybrani pratsi z konstytutsiinoho i kryminalnoho prava*. [Selected Works on Constitutional and Criminal Law]. Pravo [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 06.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.04.2026